

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

İtiraz yoluna başvuran Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun başvuru gerekçesinde özetle;

Dava konusu olayda, Bakanlar Kurulu'nca 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 2. maddesini dayanak alınıp, karara ekli krokide belirtilen alanda serbest bölge kurulmasına ve serbest bölgenin başvuruda bulunan şirketçe işletilmesine karar verildiği, Anayasa'nın 126. maddesine göre belli bir coğrafi alanda belirtilen nitelikte serbest bölge oluşturulması ve idarenin bölge ölçeğinde örgütlenmesinin mümkün bulunduğu, 3218 sayılı Yasa ile de serbest bölgelerin hukuki statülerinin düzenlendiği, anılan yasada serbest bölgelerde uygulanmayacak yasalar belirtilip, kamulaştırma ve teşvik uygulamaları konularına kısaca değinildiği ve serbest bölgede uygulanacak hukuki rejim açıklandığı halde, serbest bölge kurulması, yönetilmesi, işletilmesi konularında herhangi bir ilke ve kural konulmadan, bu konularda Bakanlar Kurulu'na düzenleme yapma yetkisi tanınmakla yetinildiği, oysa öğretide ve Anayasa Mahkemesi kararlarında benimsendiği üzere, yasama yetkisi asli bir yetki olduğundan ve Türk hukukunda kanunla düzenleme alanı konu itibarıyla sınırlandırılmadığından, Anayasal ilkelere uymak koşuluyla, yasama organının dilediği alanı düzenleme yetkisini haiz olduğu, ancak, yasama organının, yasayla düzenleneceği Anayasa'da öngörülen bir konuda temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız ve belirsiz, geniş bir alanı idarenin düzenlenmesine bırakmaması gerektiği, diğer bir deyişle yasama organının, sahibi olduğu yasama yetkisinin asli, devredilemez niteliğiyle birlikte, yürütme ve idarenin türevsel, istisnai, sınırlı düzenleme yeteneğini dikkate almak suretiyle, temel esaslarını düzenlediği konularda yürütme ve idareye düzenleme yetkisi tanıyabileceği, nitekim Anayasa Mahkemesi'nin 10.12.1962 günlü, E.1962/198, K.1962/111 sayılı; 22.10.1969 günlü, E.1967/41, K.1969/57 sayılı; 13.6.1985 günlü, E.1984/14, K.1985/7 sayılı; 6.7.1993 günlü, E.1993/5, K.1993/25 sayılı; 22.12.1994 günlü, E.1994/70, K.1994/65-2 ve 18.1.1996 günlü, E.1995/28, K.1996/2 sayılı kararlarında da bu hususun vurgulandığı, bu ölçütler çerçevesinde 3218 sayılı Yasa'nın incelenmesinde, anılan Yasa'nın 1 inci maddesiyle kurulma amaçlarının açıklandığı serbest bölgelerin yasal çerçevesinin çizilmediği, bu cümleden olmak üzere serbest bölgenin nasıl bir yöntem izlenerek hangi ilke ve kurallara uyularak kurulacağı, serbest bölgeyi kuracak kamu veya özel kuruluşun ne şekilde belirleneceği, serbest bölgenin yönetim esas ve usullerinin ne olacağı, işletici kuruluşun idareyle ve bölgede faaliyette bulunanlarla ilişkilerinin nasıl düzenleneceği hususlarının yasal ölçütlerinin konulmadığı, belirtilen konularda düzenleme yapma yetkisinin, herhangi bir temel ilke koyulup, çerçevesi çizilmeden ve sınırlandırılmadan yasa ile Bakanlar Kurulu'na devredildiği, böylelikle bölgesel ölçekte idari örgütlenmeyi, özel yönetim esas ve usullerin belirlenmesini gerektiren, kendine özgü hukuki rejimi olan serbest bölge oluşumunun, hiç bir ilke ve kural konulmaksızın idareye bırakıldığı, serbest bölgeler konusunda yasama yetkisinin idareye devredildiği, bu durumda ülkenin herhangi bir bölgesinde serbest bölge ilan edilebilecek biçimde sınırsız bir yetkinin yürütme ve idareye tanınmasının yasama karşısında yürütmeye üstünlük sağlama anlamına geleceği ve bu nedenlerle Anayasa'ya aykırılığın bariz hale geldiği, öte yandan 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3. maddesinin (e) bendinde, Dış Ticaret Müsteşarlığı Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında, kalkınma plânları ve yıllık programlar

çerçevesinde serbest bölgelerin kurulması, yönetilmesi ve işletilmesi ile ilgili ilke ve politikaların tespiti konusunda çalışmalar yapmanın sayılmasına karşın, ilke ve politikalar konusunda 3218 sayılı Yasa'yla yapılmış bir düzenlemenin bulunmaması karşısında anılan yasal düzenlemenin de işlerliğinin bulunmadığı, incelenen dosyada Bakanlar Kurulu'nca yer ve sınır tespit edilmeden önce herhangi bir çalışma yapılmadığı, 17.11.1998 tarihinde bir sermaye grubunun Dış Ticaret Müsteşarlığı'na başvurusu üzerine fizibilite raporu bilahare gönderilmek şartıyla şirket ana sözleşme taslağının onaylandığı ve 9.12.1998 günlü Bakanlar Kurulu Kararı'nın alındığı, anılan kararname ile miktarı kesin olarak ortaya konulamamakla birlikte, meralar, ormanlar, tarımsal araziler, akarsular, hazine arazileri, köy yerleşim yerleri, konut ve yapı kooperatifleri ve bazı yerleşim alanlarını kapsayacak şekilde serbest bölge sınırlarının tespit edildiği, 3218 sayılı Yasa'nın 6. maddesi uyarınca serbest bölgelerde her türlü vergi, resim, harç, gümrük ve kambiyo yükümlülüklerine ilişkin mevzuatın uygulanmaması nedeniyle, serbest bölgelerin sınırlarının belirlenmesinin vergi ve benzeri mali yükümlülüğe tâbi olma veya olmama açısından ilintili duruma geldiği, oysa Anayasa'nın 73. maddesinin vergi ve benzeri malî yükümlülüklerin kanunla koyulacağı ve kaldırılacağı kuralını öngördüğü, serbest bölge yer ve sınırlarını belirleme konusunda herhangi bir temel esas ve ilke getirilmeden yürütme organına bu yetkinin verilmiş olması karşısında, vergi ve benzeri mali yükümlülüğün istisna tutulma konusunun da yürütme organının kararıyla belirlenebilir hale geldiği, Anayasa'nın 167. maddesinin düzenlendiği alanın farklı olması karşısında, söz konusu düzenlemeye bu maddeye dayanılarak hukukilik kazandırılmayacağı, 3218 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle belirlenen amaçlar doğrultusunda 2. maddesiyle yetkili kılınan Bakanlar Kurulu'nun serbest bölge yer ve sınırlarını tespit edeceği ve bu işlemin idari yargı denetimine tâbi olduğunun düşünülebileceği, ancak bu yolda alınan bir Bakanlar Kurulu kararına karşı idari yargıda dava açılmayabileceği, ayrıca idare için çerçeve çizmeyen, yetkilerini belli etmeyen bir kanuna dayanarak yapılan işlemlerin muhtevasının yargısal denetiminin de zorlaştığı, Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan hukuk devletinin gerçekleştirilmesinin yalnızca idari yargı kararlarıyla sağlanamayacağı, yasama organının da bu gereklere uygun hareket etmesi gerektiği, bu itibarla 3218 sayılı Yasa'nın 2. maddesiyle yetkili kılınan Bakanlar Kurulu'nun alacağı kararın idari yargı denetimine açık olmasının Anayasa'nın 7. maddesindeki kurala aykırılığı gidereceğinin düşünülemeyeceği, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun tümünün iptali istemiyle evvelce açılan davada, Anayasa Mahkemesi'nin 6.10.1986 günlü, E.1985/21, K.1986/23 sayılı kararıyla iptal isteminin reddine karar verilmişse de, Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen Resmi Gazete'de yayım tarihinden (14.3.1987) itibaren on yıllık süre geçmiş olduğundan, 3218 sayılı Kanun'un 2. maddesinin iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına engel bulunmadığı, belirtilen hukuksal duruma göre 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 2. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasının Anayasa'nın 2., 7., 73., 123. ve 126. maddelerine aykırı görüldüğü belirtilerek; iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulduğu anlaşılmaktadır."